

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17704392>

Ismonjonov Zikirillo Xayrullo o'g'li

Abduraximov Bobomurod Abdulxofiz o'g'li

Jo'raboyev Baxtiyor Rahmatali o'g'li

Fargona davlat universiteti Xarbiy ta'lim fakulteti talabalari

Abdusalomov Ulug'bek Sattorovich

Fargona davlat universiteti Xarbiy ta'lim fakulteti Dotsenti

Vatan tushunchasi — bu insonning tug'ilib o'sgan, milliy ildizlari, til-madaniyati, tarixi va ma'naviy qadriyatlari bilan bog'liq bo'lgan muqaddas maskan, xalqning yagona makon sifatida shakllangan hayotiy, siyosiy, ijtimoiy va madaniy maydonidir. Oddiyroq aytganda, vatan — bu insonning joni, ruhi va o'zligini belgilovchi tug'yon manbai, unda o'sib-ulg'aygan jamiyat, meros qilib qoldirilgan ota-bobolar yurtidir.

Vatan — bu nafaqat geografik hudud, balki xalqning butun tarixi, qadriyatlari, urf-odatlar va mentaliteti mujassam bo'lgan o'ziga xos ma'naviy makondir. U insonda faxr, mas'uliyat, sadoqat, muhabbat, vatanparvarlik kabi tuyg'ularni shakllantiradi. Vatan tushunchasi shaxsning o'z xalqiga mansubligini, uning taqdiri va kelajagiga mas'uliyatini anglash orqali yanada chuqurlashadi.

Ajdodlarimiz tomonidan yaratilgan ilmiy, ma'naviy va madaniy meros xalqimizning ko'p asrlik donishmandligi, tafakkuri va ma'naviy qudratini mujassam etadi. Bu meros nafaqat o'tmishning xotirasi, balki bugungi taraqqiyot, ma'naviy barqarorlik va milliy o'zlikni anglashning mustahkam poydevori sifatida beqiyos ahamiyatga ega. Ayniqsa, yosh avlod tarbiyasida bu boy merosning o'rni nihoyatda muhim, chunki aynan yoshlar o'z tarixini bilgan, ajdodlari bilan faxrlanadigan, ilm-fan va ma'rifatga chanqoq bo'lib ulg'aysa, kelajak yanada ravnaq topadi. Globallashuv, keng axborot maydoni va madaniy raqobat kuchaygan davrda yoshlarning dunyoqarashi turli omillar ta'sirida tez shakllanadi; shuning uchun ularning ongini milliy merosga tayangan holda mustahkamlash bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri bo'lib turibdi.

Ajdodlarimiz yaratgan ilmiy meros dunyoga mashhur allomalar — Al-Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino, Ulug'bek, Zamakhshariy, Ahmad Farg'oniy kabi mutafakkirlarning ilmiy izlanishlari va kashfiyotlari bilan beqiyos boyitilgan. Bugungi fan rivojining ko'plab yo'nalishlari aynan ularning asarlaridan ildiz oladi. Masalan, algebra fanining asoslarini yaratgan Al-Xorazmiy, geodeziya va astronomiyaning rivojiga katta hissa qo'shgan Beruniy, tibbiyotning asosiy tamoyillarini ishlab chiqqan Ibn Sino, yulduzlar harakati va falakiyot ilmini mukammal ilmiy darajaga ko'targan Mirzo Ulug'bek merosi yoshlar uchun nafaqat tarixiy ma'lumot, balki ilmiy tafakkur va bunyodkorlikka undovchi kuchli ilhom manbaidir. Ularning ilmga munosabatidagi izchillik, izlanish, matonat va o'z kasbiga bo'lgan sadoqati

har bir yosh uchun ibrat bo'la oladi. Shu bois, bugungi kunda ta'lim tizimi bu merosni zamonaviy yondashuvlar asosida o'rgatishi, yoshlarni ilmiy izlanishlarga jalb qilishi, ajdodlarimizning ilmiy metodlari va hayotiy falsafasini yosh avlod ongiga singdirishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ma'naviy merosimiz esa xalqimizning ruhiyati, axloqi, insonparvarlik qadriyatlari, bag'rikengligi va halolligini aks ettiradi. Tasavvuf allomalari — Bahouddin Naqshband, Ahmad Yassaviy, Imom Buxoriy, Termiziy kabi ulug' zotlarning asarlari insonning qalbini poklash, komil inson bo'lish, mehr-oqibat, sabr-toqat va halollikka da'vat etadi. Bu meros yoshlarning ruhiy kamolotini shakllantirishda nihoyatda muhim. Ma'naviy tarbiya ilmiy bilim bilan uyg'unlashgandagina barkamollik vujudga keladi. Shu bois, yoshlar ongiga ajdodlarimizning ma'naviy qarashlarini singdirish — ularni yuksak axloqiy fazilatlar bilan tarbiyalashning eng ishonchli yo'lidir.

Bu merosni o'rganish va targ'ib qilish faqat maktab yoki oliy ta'lim muassasalarining vazifasi emas. Bu jarayonda oila, mahalla, madaniyat markazlari, kutubxonalar, muzeylar, yoshlar tashkilotlari, ijodkorlar va hatto ommaviy axborot vositalari ham o'ziga xos rol o'ynaydi. Oila — birlamchi tarbiya maskani bo'lib, farzandlarga ajdodlar haqida birinchi tasavvurlar aynan oilada shakllanadi. Maktab bu jarayonni ilmiy asoslaydi, tarixiy haqiqatlarni tizimli o'rgatadi, darslar, loyihalar, viktorinalar va ijodiy mashg'ulotlar orqali yoshlarni meros bilan yaqindan tanishtiradi. Jamiyat esa keng madaniy muhit yaratib, yoshlarning tarixiy joylar, muzeylar, qadamjolar, ilmiy yodgorliklarga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar — onlayn platformalar, interaktiv darslar, virtual muzeylar, ilmiy-ma'rifiy podkastlar, tarixiy videoroliklar — ajdodlar merosini yoshlar uchun yanada yaqin va tushunarli qilib bermoqda. Bu esa targ'ibot ishlarining samaradorligini sezilarli ravishda oshiradi.

Shuningdek, yoshlar orasida merosni targ'ib qilishda kitobxonlik tadbirlari, adabiy kechalar, ilmiy konferensiyalar, yosh tadqiqotchilar tanlovlari, milliy merosga bag'ishlangan festivallar, tarixiy film va spektakllar nihoyatda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Yoshlar aynan amaliy ko'rinishda, o'z ko'zi bilan ko'rib, o'zi ishtirok etgan jarayonlar orqali merosni chuqurroq anglaydi. Bu esa nafaqat bilim, balki his-tuyg'u orqali shakllangan e'tiqod bo'lib, yosh ongida uzoq vaqt mustahkam saqlanadi. Bunday yondashuvlar ularda milliy iftixor, tarixiy o'zlik va ma'naviy mas'uliyat hissini yanada kuchaytiradi.

Ajdodlar merosini o'rganish jarayoni yoshlarni nafaqat ilm-fanga, balki mustaqil fikrlashga, tadqiqotchilik, ziyolilik, vatanparvarlik va ma'naviy yuksaklikka undaydi. O'z tarixini bilgan, o'z ildizlariga suyanib dunyoqarashini shakllantirgan yosh kishi kelajakda jamiyatning yetuk, ma'naviyatli va mas'uliyatli a'zosiga aylanishi shubhasiz. Shuningdek, merosni o'rganish yoshlarni turli mafkuraviy tahdidlar, yolg'on axborotlar, yot g'oyaviy oqimlarga qarshi mafkuraviy immunitet bilan ta'minlaydi. Zero, o'z tarixini bilgan, o'zligini anglagan avlodni chalg'itish oson emas.

Xulosa qilib aytganda, ajdodlarimizning ilmiy-ma'naviy merosi — bu xalqimizning bebaho boyligi, tarixiy xotirasi, ma'naviy kuchi va kelajak yo'lini yorituvchi Vatanni

anglashdagi yo'lchi yulduzidir. Uni o'rganish va yoshlar orasida targ'ib qilish millatning taraqqiyoti, ma'naviy barqarorligi va milliy o'zligini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonning muvaffaqiyati oila, maktab va jamiyatning uzviy hamkorligiga, zamonaviy texnologiyalar bilan boyitilgan ta'lim-tarbiya tizimiga va eng muhimi, yoshlarning qiziqishi va ishtirokiga bog'liqdir. Ajdodlar merosini chuqur o'rgangan yoshlar ertangi kunning bunyodkorlari, ma'rifatli va vatanparvar avlodi sifatida jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo'shadilar.